

تاریخ دریافت مقاله: ۸۷/۲/۱۶
تاریخ پذیرش نهایی: ۸۷/۸/۱۴

پرویز هلاکویی^۱، عباس عابد اصفهانی^۲، دکترصمد سامانیان^۳، حسام اصلانی^۴

بررسی فنی لایه چینی تزیینات طلاچسبان دوره صفوی در اصفهان^۵ (با تکیه بر لایه چینی های عالی قاپو، چهل ستون و هشت بهشت)

چکیده

در این مقاله پس از مرور اجمالی واژه شناسی لایه چینی و تاریخ استفاده از تزیینات برجسته طلاکاری شده در اروپا و ایران، تاریخ و فن اجرای این تزیینات در ابنیه دوره صفوی اصفهان، با بررسی موردی نمونه هایی از کاخ های عالی قاپو، چهل ستون و هشت بهشت مورد بررسی قرار گرفته است. برای این منظور از آزمایش های انجام شده به روش SEM برای تعیین ضخامت ورق طلا و همچنین مشاهده ساختار میکروسکوپی لایه چینی تزیینات طلاچسبان استفاده شده است. در دیگر بررسی های فنی، تجزیه عنصری نمونه لایه چینی های کاخ های عالی قاپو، چهل ستون و هشت بهشت به روش EDS صورت گرفته و تجزیه فازی این نمونه ها با روش XRD انجام شده است. در این مقاله با توجه به مشاهدات و یافته های فنی، نتایج درباره دلایل استفاده از مواد رنگی در ترکیب لایه چینی تزیینات طلاچسبان ارائه شده است. در انتها با انجام آزمایش های شیمی تر و شناسایی مواد آلی در ترکیب لایه چینی های تزیینات برجسته طلاچسبان اصفهان، تعیین نوع بست چسباننده در ترکیب لایه چینی های مورد بررسی به روش TLC انجام شده است. نتایج حاصل از بررسی ها نشان داد که در ترکیب لایه چینی های مورد مطالعه از گچ کشته نشده (به صورت یک پودر ریزدانه و خشک)، گل ارمنی و یک چسب پروتئینی (به احتمال زیاد سریشم) استفاده شده است.

واژه های کلیدی: لایه چینی، صفوی، عالی قاپو، چهل ستون، هشت بهشت.

۱. کارشناس ارشد رشته مرمت اشیای فرهنگی و تاریخی، شهر اصفهان، استان اصفهان Email: parvizholakooei@gmail.com
۲. مربی و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان، استان اصفهان Email: aabed@khuif.ac.ir
۳. استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه هنر تهران؛ شهر تهران، استان تهران Email: Samanian_s@yahoo.com
۴. عضو هیئت علمی و دانشجوی دکتری رشته مرمت دانشگاه هنر اصفهان، شهر اصفهان، استان اصفهان Email: h.aslani@au.ac.ir
۵. این مقاله با همکاری انجمن علمی مرمت و معاونت پژوهشی دانشگاه هنر تهران به انجام رسیده است.